

Foaia Diecezană

Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

<p>Prețul abonamentului:</p> <p>Pe un an 240 Lei Pe jumătate de an 120 Lei Pe un pătrar de an 60 Lei Un număr 5 Lei Pentru străinătate pe un an 300 Lei</p>	<p>APARE DUMINECA</p> <p>Manuscrisele nu se inapoiază și se adresează redacțiunii „Foaia Diecezană”, iar banii pentru abonamente și inserațiuni se trimit administrațiunii „Tipografia și Librăria Diecezană” în Caransebeș.</p>	<p>Prețul inserțiunilor:</p> <p>Pentru publicațiuni oficiale, concursuri, edicte etc. publicate de 8 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 120 Lei, până la 200 de cuvinte 180 Lei, de aci în sus 200 Lei</p>
--	---	--

Marile serbări religioase și culturale dela 5, 6 și 7 Octomvrie a. c. DIN CARANSEBEȘ.

I.

Conținutul vieții spirituale de astăzi e turbure. Omenirea are încă suficiente idealuri, dar toate limitate la cadre vremelnice. Rabindranath Tagore spune că „omul de azi a ajuns prin cultul idolatriei și al argintului la barbarie — barbarie care ne arată simplitatea vieții artificiale. Societatea suferă de un rău mare, nu atât că ea suferă de sărăcia materială, ci membrii ei sunt lipsiți de majoritatea sentimentelor...” (R. Tagore: „Religia poetului” traducere de A. Tongard de Boismilon.)

Sentimentul religios, mai precis credința religioasă, a rămas unica pârghie pentru regenerarea vieții spirituale. Singur acest sentiment posedă forța morală ca și pecetea autorității ce impune. Căci zice și Scriptura sfântă: „cum puteți voi să credeți slavă unul dela altul luând, și pre slava cea dela singur Dumnezeu nu o căutați” (Io. 5, 44).

Idealul formulat de biserica lui Hristos rămâne dar singur în picioare înfruntând eternitatea, tocmai prin conținutul lui supra terestru, prin miruirea ce-i săvârșește însuș Dumnezeu...

În lumina acestui adevăr înțelegem revirimentul ce l-au provocat impresio-

nantele serbări religioase și culturale dela 5—7 Octomvrie a. c. din Caransebeș.

Încercăm să dăm un raport cât mai fidel despre felul în care s'au desfășurat, subliniind încă odată că ele au avut darul să imprime conștiințelor tăria crezului spiritual-religios, iar inimelor nădejdea mântuirii printr'ânsul.

Sosirea oaspeților. Binevențările.

Încă de Joi, Vineri străzile orașului au început a se popula cu preoți și alți oaspeți sosiți pentru serbări. Începând cu gara, frumos decorată de șeful ei Gheorghe Adam, edificiile publice și în genere toate casele îmbracă decor de verdeață, steaguri și covoare. La intrare în centru un impunător arc de triumf, pe care iscusința inginerului orașănesc Ioan Jurca îl distinge cu emblema frăției ortodoxe române I (Iisus) H (Hristos), întâmpină cu „bine ați venit”.

Sâmbătă la amiaz pregătirile cu neastâmpărul încopiat de ele ia sfârșit. De-acum intrăm în miezul serbărilor.

Sunt orele 2 d. a., la gară lume multă, preoți în frunte cu P. S. Episcop Vasile, pâr. consilier eparhial R. G. Ancușa, intelectualii grupați în F. O. R. cu președintele lor Dr Cornel Corneanu, primarul orașului Dr Dimitrie Novacescu, Dimitrie Sgăvêrdia secretar eparhial și popor așteaptă pe congresiști. Cu oarecare întârziere sosesc: P. S. Arhieru Dr Andrei Magier dela Oradea, membrii consiliului general în

frunte cu președintele Dr Sextil Pușcariu, Dr Ion Matei secretar general etc. etc. Primarul orașului îi binevintează în numele cetățenilor din oraș, secretarul episcopiei binevintează pe P. S. Andrei în numele P. S. Sale. În numele F. O. R.-ului eparhial secretarul Nicolae Cornean rostește următorul salut:

*„Prea Sfinția Voastră,
Domnule Președinte,*

Secția forului din eparhia bănățeană, în care ortodoxismul pruncii îl sorb dela sânul maicei lor, iar cei mari îl au în aerul curat ca pe o mană cerească, se pleacă smerită în fața misionarilor Congresului de mâne.

Solul spiritual al Banatului, și prin eselență al acestui oraș, priiește exclusiv ortodoxiei noastre naționale. Au fost pe-aici, în lung și'n lat echipe de misionari eterodoxi, de ordine religioase chiar, dar despre ele se spune azi mai puțin ca despre basmele cu balauri.

Cele din urmă resturi au dispărut ca pâlăria opaițului la lumina razelor de soare acum 70 de ani, când a venit la noi fericitul episcop Ioan Popasu.

De aceea am găsit nimerit ca din prilejul înălțătorului congres de mâne să fie comemorat acest stâlp al ortodoxiei românești, pe care secția noastră l-a eternizat în monument.

Vă mulțumim respectuos domnule președinte și mulțumim tuturor aceluia cari au îmbrățișat cu căldură gândul nostru. Nădăduim ca ziua de mâne să dea d'aici nou și puternic impuls ortodoxismului nostru însuflețitor, și în această nădejde Vă zic: bine ați venit, întru mulți ani, Stăpâne!”

Impresionat de primirea caldă, președintele F. O. R.-ului, Dr Sextil Pușcariu mulțumește pentru această primire. Spune că vine cu mult drag în orașul nostru, la membrii hărniciei frații de aici. O pană de tren, cum vedem, nu strică legătura dintre frați; dorim ca ea să se cimenteze mai mult prin congresul de mâne.

În acordurile muzicii militare, în uralele mulțimii oaspeții pornesc spre oraș. Ceasul e înaintat și pentru orele 5 e fixată ședința consiliului general al Asociațiunii. Cu toate acestea oaspeții își iau răgaz să alerge la cimitir, pen-

truca — amăsurat și programului — să se închine la mormintele arhierilor.

Ședința consiliului general.

În locul dinainte fixat se întrunește apoi consiliul F. O. R.-ului.

Președintele F. O. R.-ului, d-l profesor universitar Sextil Pușcariu salută pe PP. SS. LL. episcop Vasile al nostru și Andrei Crișanul vicarul Orăzii-mari și întreaga asistență. Face pe scurt istoricul înființării F. O. R.-ului, care își ține acum al 2-lea mare congres general în orașul Caransebeș. Potrivit motiunii votate anul trecut la Sibiu, F. O. R.-ul a căutat ca cele două obiective ale sale: desființarea concordatului și soluționarea fundației Gojdu să fie atinse. Aceasta din urmă datorită solitudinii d-lui ministru Alex. Lapedatu și a secretarului general A. Imbroane este în faza ultimă a rezolvirii definitive. Încât privește desființarea concordatului cu Roma papală, a fost impresionantă solidarizarea ortodoxă în jurul acestui obiectiv, care solidarizare a dat 660.000 iscălituri pentru delăturarea indezirabilului concordat. Deși această atitudine a ortodoxilor din Ardeal și Banat a impresionat factorii cu cădere, promițându-se căutarea modalităților de abrogare a concordatului, până astăzi chestiunea este în aceeași fază, ca și până acum.

„În această situație vă întreb — continuă președintele — care este atitudinea noastră de viitor: vom sta pe loc în fața greutăților și piedicilor ce ni se pun, sau vom recurge la o mobilizare a tuturor conștiințelor ortodoxe din toată țara?...“

După această espunere președintele declară ședința consiliului general deschisă.

Ia cuvânt Prea Sfințitul nostru episcop Vasile și mulțumește președintelui ca și întregului comitet central pe urma cinstei ce s'a făcut Caransebeșului când s'a ales aci locul celui de al doilea congres al F. O. R.-ului. Caransebeșul e leagăn de ales românism și de ortodoxism ce se știe însufleți; pentru acest cuvânt suntem fericiți că noile mari deziderate ale F. O. R.-ului se vor formula aici, și de aici va porni cuvântul de ordine pentru lupta de înfăptuirea lor. În această luptă Banatul este alături de toată suflarea creștină-ortodoxă.

În ce privește sprijinul episcopatului, ca frate mai mic Prea Sfinția Sa ține să asigure asociația intelectualilor mireni de tot concursul în lupta întreprinsă de asociație pentru tri-

umful frumoaselor principii înscrise în programul său de muncă.

Binecuvântă apoi pe membrii F. O. R.-ului și lucrările congresului dela Caransebeș.

P. S. Andrei Crișanul spune că d-l președinte ne-a pus în fața alternativei: continuăm lupta începută pentru delăturarea convențiilor păgubitoare Bisericii și Statului nostru, sau vom sta pe loc; răspunsul la aceasta nu poate fi decât: înainte, oprirea pe loc însemnând renunțare și deci pierderea luptei. Nici o jertfă morală sau materială nu-i voe să ni se pară prea mare, când e vorba de binele Bisericii noastre. Ca lupta să aibe temeiuri și surse binecuvântate, P. S. Sa propune Dumineca ortodoxiei ca un prilej de întărire și oțelire a conștiințelor ortodoxe.

Incheie rugând prezidiul ca pentru congresul anului viitor să fie aleasă Oradea-mare.

Dr Cornel Corneanu, președintele secției eparhiale Caransebeș luând cuvântul aduce mulțumiri celor ce în al doilea loc după Sibiu au designat Caransebeșul pentru congresul asociației. În acest chip se dă cuvenita atențiune orașului care de mai multe veacuri adăpostește între zidurile sale vestita vladicie ortodoxă.

Ținerea coincide în evenimentul fericit al împlinirii celor 70 de ani dela intronarea fericitului Ioan Popasu în scaunul episcopal de Caransebeș.

Serbările ce se vor desfășura în legătură și cu desvelirea monumentului ce frăția ortodoxă eparhială i-a ridicat lui Ioan Popasu trebuie să fie un memento pentru cei cari își fac iluzii de cucerire sau prozelitism la noi în Banat... Serbările de acum sunt ale Banatului întreg, așa cum l-a stăpânit odinioară Ioan Popasu.

Congresul de mâne care se ține aici la noi are datoria să se ocupe de frații noștri din Banatul înstrăinat; să caute calea prin care ei ajung la emanciparea culturală și economică, la o conducere cu adevărat românească în școale. El se va mai ocupa de situația precară ce s'a creiat învățământului religios în școalele secundare, cu atragerea atenției celor în drept asupra acestei neplăcute împrejurări. În sfârșit, un alt mare și îndreptățit deziderat pe care F. O. R.-ul îl formulează: ca școalelor secundare dela sediile episcopoești să se dea un hotărît caracter confesional.

Înainte de a încheia, în numele secției pe care o conduce, d-sa roagă prezidiul F. O. R.-ului să continue cu bărbăție a purta înainte steagul până la biruința definitivă, căci secția noastră îl va urma până la unul!

Mai iau cuvânt d-nii col. Romul Boldea, membru în consiliu, Teodor Neș, directorul liceului din Oradea-mare, Prot. Morușca, inv. Liuba-Logoj, care a făcut o impresionantă pledoarie pentru introducerea în programul școlilor normale a cântării bisericești; Moldovanu, președintele secției Arad, Dr Vasile Mircu Logoj etc.

Timpul fiind înaintat, prezidiul ridică ședința, anunțându-o pe proxima pentru Duminecă d. a. la ora 5.

La biserică începuse între timp slujba priveghierii, după terminarea căreia P. S. nostru episcop, președintele Dr Sextil Pușcariu, consilierii eparhiali ș. a. au eșit la gară întru întâmpinarea I. P. S. mitropolit Dr Nicolae Bălan care a binevoit să ne onoreze cu prezența I. P. S. Sale. Cu acelaș tren mai sosesc, în anturajul I. P. S. Sale, părintele consilier arhiepiscopesc prot. Trandafir Scorobeș, profesorul Dr Nicolae Popovici; sosește păr. protopresbiter Dr Gheorghe Ciuhandu consilier referent cultural al Aradului ca președinte al asociației „Andrei Șaguna“ a preoților ș. a. ș. a.

Ziua întâia se termină cu agapa frățească dată de președintele secției Caransebeș.

Duminecă dimineață.

Cu trenul de 6 au sosit Duminecă delegații guvernului: d-nii miniștri Al. Lapedatu al Cultelor, Dr C. Angelescu al instrucțiunii publice, Octavian Goga și Mihail Manoilescu foști miniștri, Dr A. Imbroane secretar general, D. Ghițescu, C. Popescu directori generali, S. Evuțian, N. Dinescu, I. Jura inspectori generali, Dr I. Felea București, N. Colan rectorul acad. teologice Sibiu, I. Evutian consilier cultural, prof. Dr G. Muntean Oradea, Dr N. Popoviciu, prot. Magier, Morușca, Leucuța, Popovici, preoții Codreanu, Sebeșan etc. din Arad. P. Râmneanțu, D. Ilițescu, C. Mircea, T. Stan, prefectii Dr D. Nistor și D. Avram, Dr Daminescu subprefect de Severin, deputații Octavian Furlugean, Dr Bogdan, Dr Belu, cpt. Bârcă, R. Șoimu etc. etc.

Membrii guvernului și numeroșii oaspeți sunt salutați de primarul Caransebeșului Dr D. Novacescu. În frunte cu un banderiu de vre-o 70 călăreți mașinile se îndreaptă spre oraș. Decorul caselor, străzile curate sunt scăldate de întălele raze ale unui puternic soare de toamnă; săgețile lui se frâng în copacii majestuoși, doar frunzele căzute cedau câte-un locșor ca ele să atingă de-adreptul fața oaspeților — în semnul supremei bineventări. Și pitorescul nu-l dau banderiile de mândrii călăreți, sau arcul de

triumf; nici publicul de intelectuali și popor amestecat de-a valma în atmosfera de unică bucurie; ci iată-i, elevii școalelor cu stegulețe în mâni, cu uralele lor ce parcă țâșnesc de-a dreptul din ochi: ei sunt astăzi numai ochi!

Întâii oaspeți, miniștrii, au și ajuns la biserică. În urma lor puțini mai pot intra, căci biserica era plină aproape numai de cei peste două sute de preoți sosiți cu 2—3 zile înainte la sărbări.

Sfânta liturgie începuse la ora fixată. Pontifică Prea sfințitul nostru episcop Vasile asistat de: Prea sfințitul Andrei dela Oradea, Dr. I. Felea, T. Scorobeț, R. G. Ancușa, T. Oprea, I. Evuțian, Dr. N. Popovici, Gh. Noaghea, P. Banca, diaconii T. Roșca, Z. Muntean și I. Suru. Răspunsurile le dă Corul Catedral de sub conducerea profesorului C. Vladu.

Întretimp sosește Înalt Prea Sfințitul mitropolit Dr. Nicolae Bălan luând loc în tronul arhieresc.

La priceasnă Prea sfințitul episcop Vasile rosteste predica. Motivul, evangelia duminicii: minunea ce a săvârșit Mântuitorul înviind pe fiul văduvei din Nain. Mântuitorul Hristos ni se înfățișează cu acest prilej Dumnezeu adevărat și om adevărat. El se întristează la durerea văduvei, e mâhnit în sufletul său. Intervine atunci în ipostasa de Dumnezeu adevărat și învie pe pe cel mort. Tânguirea, durerea și rugăciunea pentru ertarea păcatelor ce făptuim zilnic se cere și nouă, azi cu deosebire. Hristos prin suprema Sa jertfă ne-a făcut părtași ai unui mare har; cu acesta avem să conlucrăm toți, cu aceasta conlucră membrii inireni din asociația noastră religioasă F. O. R. . . „Oare nu ni se pare că azi biserica noastră, asemenea văduvei din evanghelie, e amenințată să piarda pe atâția din fiii săi? întrebă cu duioasă îngrijorare Prea sfinția sa. Ne vom ruga deci, cu tărie și credință ne vom ruga. Hristos Dumnezeu care ca om s'a milostivit să învie pe fiul văduvei, ne va milui și pe noi și ne va mântui. . .“

Curând se face rugăciunea chemării Duhului sfânt, apoi I. P. S. Sa Părintele mitropolit se îmbracă în ornate pornindu-se apoi în procesiune spre piață unde are loc desvelirea monumentului ce s'a ridicat episcopului Ioan Popasu.

Solemnitățile din Piață.

Frumosul alaiu sosit în piață e amenințat a se pierde în mulțimea de popor care — neînăpând în biserică — aștepta acolo.

În apropiere de grădina împrejmuitoare a monumentului s'a improvisat o estradă pentru

serviciul sfințirii apei, alătura stă tribuna miniștrilor și a notabilităților.

Sfințirea o săvârșește însuș I. P. S. Sa Părintele mitropolit. Îl asistă Prea sfințiii Vasile și Andrei, preoții celebranți și încă alți treizeci de preoți cari s'au îmbrăcat pentru sfințire. Nu departe de acest loc în fața monumentului pe un scaun stă lăcrimând venerabilul protopop nonagenar Andrei Ghidiu înconjurat de cei 25 de preoți binecuvântați în ieria lor de dreapta lui Ioan Popasu. Moment înduioșetor e acela când, după stropirea cu apă sfințită, se trage pânza și apare chipul arhierelui, căruia nici bronzul nu i-a răpit expresia de bunătate și blândețe. Cei douăzeci și șase de preoți încărunțiți la altar lăcrimează; cine poate cunoaște fiorii simțiii de ei în această înălțătoare clipă?! . . .

Cuvântările ce urmează, întreaga lor serie, continuă a răscoli lăutrea amintirilor, a da cli-pelor semnificația vecinicii; nimeni din cei prezenți n'au rămas neatinși de vibrația înalt sărbătorească a momentului. . .

Înalt Prea Sfințitul mitropolit urcă cel dintâi tribuna rostind următoarele:

„În ziua de 15 August 1845 o impresionantă ceremonie religioasă se desfășura în biserica cea mare din românescul sat Rășinari:

Marele mitropolit Andrei Șaguna bucueros de izbânda faptei centrale a binecuvântatei sale păstoriri: reînființarea vechii noastre mitropolii, sfințește, împreună cu episcopul Procopie al Aradului, pe cel dintâiu ierarh, în persoana vrednicului arhimandrit Ioan Popasu, pe seama celei a treia eparhie, cu scaunul în Caransebeș, a reînviat mitropolii a Românilor ortodoxi din Ardeal, Banat și părțile ungurene.

Correspondentul ziarului „Telegrafului Român” martor ocular al ceremoniei din memorabila zi, i-a sintetizat semnificația în aceste cuvinte:

„Era un aspect prea frumos a vedea la celebrarea sfintei liturgii trei capete încoronate a trei prelați români bisericeși, a vedea rana cea adusă de timpurile vitrege bisericii vindicându-se, a vedea poporul cel orfan numai câțva timp mai înainte privind cu nespusă mângăere, ba de-mi e iertat: cu mândrie la arhierii săi“.

Sărbătoarea zilei de 15 August 1865 era triumful unei îndârjite lupte multisekulare pe care poporul român de dincoaci de Carpați a dus-o pentru păstrarea credinții și a bisericii sale strămoșești și printr'ansa a limbii, a ființii și a culturii sale naționale; era încoronarea străduințelor neobosite și a jertfelor fără de seamă

prin care înțeleptul păstor de atunci al bisericii noastre a știut smulge unor maștere împrejurări recunoașterea dreptului la viață pe seama divinei instituțiuni pe care o conducea și pe seama poporului al cărui bun părinte era. Ce satisfacție o fi fost sărbătoarea acelei zile pentru mitropolitul Andrei, care concentrase în sufletul său mare aspirațiunile de veacuri ale poporului nostru — și acum le vedea rând pe rând pornite pe calea înfăptuirii.

Iar alesul Domnului asupra căruia coborîse, în ordinea succesiunii apostolice, prin rugăciunile sale darul cel sfințitor al arhieriei, era un bărbat de înaltă cultură, un caracter moral ireproșabil și oțelit în focul luptelor pentru ortodoxie și pentru drepturile la viața națională a poporului nostru. Născut din părinți de origină din Valenii de Munte trecuți în cetatea Brașovului, crescut în atmosferă de ortodoxie neînduplecată și de românism conștient, care împrejmua vechea ctitorie domnească a bisericii sf. Nicolae; instruit în școlile secundare din orașul său de naștere, din Sibiu și din Cluj, după care urmă timp de 4 ani cursurile universității din Viena, tânărul Ioan Popasu întors acasă îmbracă haina preoției și după un scurt popas la Sibiu ca secretar al episcopului Vasile Moga s'a așezat la altarul bisericii din Brașov, unde timp de 28 ani a stat în fruntea tuturor inițiativelor de cultură bisericească și națională. De numele său e legată ctitoria liceului nostru din Brașov, la care dela mijlocul veacului trecut încă s'au adăpat sufletele însetate după lumină și învățătură de carte românească, mulțime mare de fii ai poporului nostru cari au îmbogățit pătura intelectuală a lui.

Conștiința limpede a înaltei sale misiuni ca primul ierarh al eparhiei Caransebeșului, și-a mărturisit-o nou sfințitul episcop Ioan Popasu cu ocaziunea instalării sale în ziua de 31 X. 1865 prin cuvintele: „Vă pot încredința că înalta chemare, la care m'a ales nemărginita bunătate a lui Dumnezeu, îmi zace adânc la inimă în totala mărimea ei“.

Având înaintea ochilor pilda vie a mitropolitului Andrei, din prima zi a pășit la lucru cu siguranța pe care i-o dădea superioara lui cultură, puritatea caracterului și devotamentul cald pentru misiunea la care a fost chemat. Examinarea eparhiei până în cea mai din urmă parohie, înființarea instituțiilor din centrul ei, întemeierea școlii teologice pentru pregătirea clerului, ridicarea intelectuală și morală a acestuia, întemeierea școlii normale pentru creșterea învățătorilor pe seama școlilor confesionale al căror număr l-a sporit sub păstoria

sa, tipografia-librăriei eparhiale, crearea de fonduri și mijloace materiale pentru susținerea tuturor acestor instituțiuni sunt opera neperitoare a harnicului și luminatului ierarh Ioan Popasu.

Două au fost ideile călăuzitoare în viața și activitatea episcopului Ioan Popasu: *ortodoxia* și *românismul*, în cea mai fericită sinteză a lor. Prin aceasta a fost purtătorul celei mai luminoase și mai puternice tradiții din viața neamului românesc.

Prin faptele lui mărețe și-a ridicat însuș monument mai neperitor decât bronzul.

Astăzi ne-am întrunit în jurul chipului turnat în bronz, din inițiativa credincioșilor eparhiei lui, ca să-i aducem prinos de recunoștință și să-i facem pomenire cu laudă.

Înaintea chipului lui facem făgăduința să-i păstrăm moștenirea spirituală ce ne-a lăsat-o și să-i binecuvântăm amintirea din neam în neam.

Al doilea care ia loc la tribună, Prea Sfințitul nostru episcop spune următoarele.

*Inalt Prea Sfințite Părinte,
Domnilor miniștri,
Iubiți fii sufletești,*

Memoria este un dar neprețuit al naturii noastre spirituale. Tot ce știm se razimă pe această putere minunăță a sufletului. Iar sub raport sentimental, petrecerea cu ajutorul ei în trecut, sub forma de amintire, ne îmbie un puternic suport moral în lupta ce avem de purtat zilnic cu atâtea vrășmășii ale sufletului.

Pilda trecutului, reînviată pe calea amintirii, mângăie, îndeamnă, întărește, te ridică din banalitatea cotidianului la înțelegerea și aprecierea jertfei aduse și a idealurilor urmărite de înaintași și te înșirue mai conștient în lupta pentru păstrarea, consolidarea și sporirea înfăptuirilor lor.

Și cu cât personalitatea din trecut a fost mai proeminentă, cu atât amintirea ei este mai pilduitoare și mai reconfortantă pentru prezent.

Petrecând cu amintirea în trecutul eparhiei Caransebeșului, cum am putea afla o personalitate mai impunătoare, cu o viață și activitate mai rodnică și mai pilduitoare pentru noi cei de azi decum a fost aceea a în veci regretatului episcop Ioan Popasu.

Chiar originea lui este un simbol prefigurativ al prodigioasei sale misiuni de mai târziu.

Cu obârșia din regatul liber — de unde au fost părinții lui — Ioan Popasu născut în

Braşovul atâtor admirabile și nepieritoare tradiții de românism și ortodoxism dârz, dar în acelaș timp luminat și rodnic, a fost par'că de providență ales să simbolizeze și să inițieze emanciparea sufletească a hănătenilor robiți de stăpânirea străină și cei favorizați de ea, ca jumătate de veac mai nainte de desăvârșita emancipare și întregirea noastră națională ce a urmat.

Crescut în mediul de cucernică evlavie al casei părintești și în atmosfera de cald și înfocat naționalism și neprihănită ortodoxie a orașului său natal este explicabil că nici o ispită din partea școlii străine de diferite grade, prin care a trecut, făcând strălucite studii, n'au fost în stare să-l înstrăineze nici de sufletul și aspirațiile neamului din care făcea parte, nici de legea și Biserica străbună căreia și-a închinat viața.

Așa se face că ajuns la cârma vechei noastre eparhii bănățene n'a pregetat o clipă să-și pună tot tezaurul sufletului său, agonisit pe calea unei culturi alese pe vremea aceea, în slujba ridicării culturale și religioase-morale a eparhioților săi.

Cel ce ca protopop al Braşovului n'a uitat, în preocupările sale de a ridica nivelul cultural al păstoriților săi, nici de cei mai umili dintre fii săi sufletești, de muzicanții și cârpacii din „Blumena“ Braşovului și a știut să cultive mândria națională și să sporească însuflețirea pentru cultura românească a târgoveților braşoveni până într'atât, încât din jertta lor să ridice mărețul edificiu al liceului din Braşov, care a dat nației românești de atunci și până azi atâtea generații de luminați cărturari, n'a putut lăsa nici centrul eparhiei sale lipsit de instituțiile de cultură reclamate de trebuințele sufletești ale obștei credincioase din eparhia sa.

Cunoscând că fără o preoțime bine pregătită pentru misiunea ei de luminătoare a poporului credincios, nu poate fi vorba de ridicarea acestuia din robia întunerecului, marele episcop nu se odihnește până nu organizează întâi școala teologică din centrul eparhiei la fel cu celalalte două din mitropolie.

Acesteia i-a urmat în curând „preparandia“ chemată să trimită în parohii pe colaboratorii preoțimii, pe vrednicii noștri dascăli confesionali de odinioară, cari cu sufletul luminat de credința religioasă creștină, în care au fost crescuți sub aripile ocrotitoare ale Bisericii, au știut să facă din umila lor catedră și din strana ce susțineau, al doilea amvon pentru îndrumarea vieții sufletești a poporului.

Iar călăuzit de spiritul coresian, adus cu sine din cetatea obârșiei sale, dându-și seama de rolul educativ atât de important ce-l putea avea în opera sa de păstor și îndrumător al vieții religioase din eparhie slova tipărită, episcopul Popasu, întemeează în scurt timp și tipografia, înzestrându-o cu utilajul necesar, din care o bună parte mai există și azi.

Având odată tiparnița proprie pornește foaia eparhială spre a spori și prin aceasta drumurile ce duceau dela sufletul plin de iubire și râvnă pentru binele și prosperirea eparhiei la sufletul păstoriților săi.

Pentru toate acestea și atâtea alte minunate realizări, cari și azi îi preamăresc rodnică activitate, cei mai buni fii ai eparhiei recunoscătoare, grupați în F. O. R.-ul eparhial, au găsit nimerit ca la plinirea celor 70 de ani dela prima descălecare a marelui episcop pe platurile bănățene să-i immortalizeze amintirea prin ridicarea acestui bust, menit să înfrunte și biciuiască cu bronzul său mentalitatea unei posterități ce ușor ar da uitării tot ce nu e legat de prezent spre a-i spori huzurul.

Stând azi în fața acestui puternic pilduitor monument să ne plecăm smeriți genunchii sufletului la picioarele lui spre a lua din mult grăitorul lui tâlc îndemnuri pentru viața și activitatea noastră.

Să ne facem datoria de conștiință din a păstra și spori roadele activității atât de prodigioase a marelui ierarh și a crea posibilitatea pentru întregul Banat de a se înfrupta din prisosul lor.

Stăpănit de aceste gânduri smeritul urmaș de azi al celui ce a fost episcopul Ioan Popasu aduce amintirii marelui dispărut din partea eparhiei și personal smerite omagii de pioasă recunoștință și profundă admirație.

D-l ministru Al. Lapedatu rostește următoarele simțite cuvinte.

Prin perspectiva istorică ce ne stă larg deschisă înaintea, apar, în conștiința noastră, a urmașilor, tot mai proeminente și mai luminoase, figurile marilor înaintași din epoca renașterii române. Sunt, pentru poporul român de dincoace de Carpați, ctitorii așezămintelor în jurul cărora s'a organizat și s'a dezvoltat viața națională a acestui popor, dela 1848 până la Unire, și pe cari ne simțim din ce în ce mai mult îndemnați a-i immortaliza în chip de bronz neperitor, ca să vădească, ce ne privește, sentimentele de grațitudine și recunoștință ce le păstrăm și ca

să fie, pentru cei viitori, pildă vie și pururea grăitoare întru urmărirea și imitarea lor.

Între aceste proeminente și luminoase figuri este și acea a lui Ioan Popasu — ctitorul școalelor române din Brașov și ctitorul reînviarei episcopiei ortodoxe a Caransebeșului — așezăminte al căror rol și folos în viața culturală și bisericească a neamului românesc ciscarpatin este și rămâne, pentru toate timpurile, cu ade-vărat epocal.

Da, ctitorul lor, căci dacă geniul lui Șaguna a conceput și plănuit aceste așezăminte, spiritul animator și realizator al fostului Protopop al Brașovului și al fostului Episcop al Caransebeșului le-a înfăptuit aieva.

În adevăr, puțini bărbați, în trecutul nostru, mai însuflețiți, mai devotați și cu mai mare putere de muncă și de realizare, pentru binele și propășirea neamului, ca Ioan Popasu! Și azi încă, după trecerea de aproape o jumătate de veac dela moartea sa, stăruiesc, la Brașov și, de sigur, și aici, la Caransebeș, legendele făurite a ilustra minunatele sale calități și marile sale înfăptuiri — legende ce se mențin, ca și aureola la sfinți, în jurul amintirii bărbatului vestit și vrednic, care a fost el!

În această perspectivă istorică și cu acest nimb creator nu e de mirare că figura lui apare, cum am zis, în cunoștința și închipuirea urmașilor, tot mai proeminentă și mai luminoasă și că aceștia, oameni ai bunelor și frumoaselor noastre tradițiuni s'au simțit îndemnați a o în-truchipa în metal veșnic. Onoare celor ce s'au gândit mai întâiu la acest omagiu! Și onoare, mai ales celor ce l-au și realizat!

Lumea românească, cu deosebire din aceste părți ardelene și bănățene, se pleacă azi, smerită și recunoscătoare, înaintea acestui chip, simbol al virtuților și meritelor unuia dintre cei mai aleși și mai vrednici fii ai ei, prin cele mai importante asociațiuni bisericești și culturale și prin cei mai autorizați reprezentanți ai ei.

Dela acest impresionant omagiu nu putea lipsi Guvernul țării. De aceia el a ținut să fie reprezentat la această serbare națională și să aducă, prin glasul meu, prinosul de închinare și admirație memoriei episcopului Ioan Popasu, la care prinos îmi îngădui să alătur sentimentele de neprihănită și nestinsă pietate pe care noi, Brașovenii, o avem pentru memoria unuia dintre cei mai iluștri ai noștri și prin care trebuie să mulțumesc încă odată — și în această calitate — înfăptuitorilor acestui monument, în frunte cu acel ce i-a prezidat, cu d-l Dr Cornel Corneanu!

Urmează cuvântul președintelui secției Caransebeș a F. O. R.-ului, Dr Cornel Corneanu.

Inalt Prea Sfințite părinte mitropolit,

Prea Sfințiți părinți episcopi,

Domnilor miniștri,

Doamnelor, Domnilor,

Iubiți frași în dreapta credință,

Izbăvită și din robia aproape bicentenară a ierarhiei sârbești, venerabila episcopie a Caransebeșului își trăește sub păstorirea ierarhului Ioan Popasu cea mai strălucită epocă de afirmare națională, culturală și socială.

„...Cum sosind eu aici n'am avut nici măcar unde să-mi plec capul... Ortodoxia era sfâșiata, legăturile ascultării și autorității destrămate și... ca să se umple măsura, am dat peste neașteptate piedeci și lupte pe față și pe ascuns...” sunt după însași mărturisirea episcopului Ioan Popasu în cel dintâi Sinod eparhial, — din 2 Maiu 1870, — cadrele reale ale patrimoniului, ce consttue piatra cea din capul unghiului (Matei c. 21 v. 42) a restauratei eparhii a Caransebeșului.

Din acest grăunte de muștar (Mat. 13 v. 31) au înflorit înfăptuirile, ce au încununat cu nemurire viața sfințită de apostol a lui Ioan Popasu.

Cârja de lemn, pe care neamul trudit în permanentă obidă i-o dăruise prin providențialul mitropolit Andrei Șaguna la 1865 în biserica cea mare a Rășinarilor, transformă ca și toiagul vrăjit al lui Moisi în deșerturile Horebului, (II Moisi c. 17 v. 6) meleagurile vlădiciei uzurpate într'un vast șantier de efervescență ecle-siastică creatoare.

Eforturile sale de redresare, întotdeauna sfințite de gigantice realizări, fac ca munții, văile și luncile bănățene, martirizate de învolburări milenare, să rodească noi altare de credință și vetre de lumină.

Dar sămănătorul de cruci și de făclii, pururea treze, ale conștiinței românești reînviare, în imperiul duhovnicesc dintre Rusca lui Ștefan Velovanu și Panciova lui Ioan Trandafil, dintre Foenii senioriali ai Mocsonyieștilor și Alionul eroului Ioan Dragalina, își topește truda îndeosebi în temeliuirea la 1 Noemvrie 1865 a Institutului teologic, cu începuturi încă din veacul al XVIII-lea și în cea dela 1 Septemvrie 1876 a Institutului pedagogic, ce ființa și odinioară, în veacul al XVI-lea, în acest vechi și nebiruit bastion al luminii.

Inceputurile organizării adevărate a eparhiei restaurate, cari în ciuda atâtor vicisitudini i-au

asigurat trăinicia, au fost dăruite în pentru noi „sfințita zi (6 Oct. 1865), a praznicelor praznic și sărbătoare a sărbătorilor“ de acum exact 70 de ani. Intre acest răsărit creator și consolidator și între pământescul asfințit dela 17 Februarie 1889, se profilează etapa cea mai îmbelșugată în realizări din viața binecuvântată cu ani mulți (81) a lui Popasu.

Infiriparea prin extrem de dificila despărțire a averii comune cu sârbii, ce se termină numai la 1886 și apoi consolidarea finanțelor eparhiei prin crearea de fonduri și fundațiuni, prin cumpărarea de imobile și clădiri, și prin înființarea așezămintelor producătoare de venit sigur, formează centura de apărare și de rezistență în fața ofensivei stăruitoare a statului cutropitor și desnaționalizator.

Contribuția, organizată a clerului și a popoului, deschide nu numai biserici și școli noi, ci și căminuri culturale, coruri, fanfare, instituțiuni de credit popular și reuniuni de educație și afirmare socială.

Dar cea mai de căpetenie a sa strădanie o constituie recrutarea cu încercat discernământ a colaboratorilor săi în administrația centrală și în instituțiile diecezane, cât și a crainicilor ideilor, planurilor și proiectelor sale, ce le difuză cu generozitate din istorica-i reședință pe care o cumpără, tot din economiile sale, la 1870, și o inzestreaază cu bogat inventar.

Pletora de cărturari de seamă, cu studii făcute în apus și în țara mamă, îndrumați statornic de vlădica Ioan Popasu, a dat neamului și bisericii sale serii de preoți, învățători și intelectuali ai satelor bănățene, întăriți nu numai cu jurământ vlădicesc, dar și cu vrednicia și cu inepuizabilul elan de conservare a zestrei naționale, ce se transformă pe teren în splendida cruciadă, de după culmile căreia mijea târziu, sub păstorirea dârză și reconfortantă de suflete românești a vlădicii Miron... biruința și apoi... izbăvirea.

Alexandru Mocsonyi, Emanoil Gozsdu, George Ioanovici, Vicențiu Babeș, Nicolae Tincu Velea, George Peșteanu, Dr Aurel Maniu, Ioan Bartolomeiu, Iuliu Petricu, Ștefan Velovanu, Vasile Mândreanu, Ioan Peța, Mihai Popovici, Dr Atanasie Marinescu, Constantin Radulescu, Simeon Mangiuca, Ilie Trăilă, Ioan Budințianu, Ioan M. Roșiu, Filaret Musta, Dr Iosif Tr. Badescu, Dr Iosif Olariu, Ioan Pinciu, Dr George Popovici, Patriciu Dragalina, Dr Ioan Paul, Vasile Goldiș, Iosif Bălan și alți mulți necontestatți fruntași bănățeni, constituiau soborul de consilieri ai lui Ioan Popasu, cari cu mintea lor luminată, cu inima lor învăpăiată și cu

voința lor nestavilită au transformat episcopia multiseculară a Caransebeșului, ce ținea în veacul al XIV-lea și al XV-lea alături de cea a Țimișorii și de cea a Lipovei de înfloritoare mitropolie a Severinului, sălășluită în mânăstirea Vodița a lui Vlaicu vodă dela Mehadia, ... în cetatea nebiruită a naționalismului integral, păstrător de lege, limbă și moșie, în care pulza cu intensitate munca creștinească și activitatea creatoare.

„Civitas regia“, cu 30.000 locuitori, care a dat în vremuri de demult pe doi autori ai Paliei dela Orăștie, (1582) pe „propăvăduitorul evangheliei lui Christos“ Ștefan Herce și pe „dascălul de dascălie“, nobilul Ețrem Zăcan, pe autorul celei dintâi Psaltiri: Halici tatăl și pe „valahus poeta“ Mihail Halici fiul, „nobilis romanus civis caransebesiensis“ (1674), pe eruditul profesor Gavriil Ivul și pe teologul George Buitul din secolul al XVII-lea, pe „anonimus caransebesiensis“ cel cu vocabularul românesc-latinesc dela 1742, pe protopopol răscolitor de vigoare românească și organizatorul dela 1817 al vechei „școli de dascălie“ (1582) Ioan Tomici, pe binemeritul director național al învățământului din Banat Teodor Iancovici de Mirevo, pe cel mai strălucit pedagog al veacului XVIII-lea, pe Constantin Diaconovici Loga, care înființează ia 1832 „școala preparandă națională din Caransebeș“, pe vitejii generali, purtători ai crucii, Alexandru Guran, Teodor Seracin, Mihail Trapșa, Traian Doda, Ion Drăgalina, totatăția vrednici urmași în vrednicia lui Ion Corvișul, a lui Iacob Gârlișteanu, ban de Severin, și a lui Baba Novac, ... își retrăește acum anii de slavă de demult.

Caransebeșul prin Ioan Popasu și eminenții săi sfetnici și ucenici dau Banatului un nou climat național, cultural, social și economic, temeliuit pe specificul său de provincie distinctă de celelalte târâmuri românești și care în România întregită a rodit ideea bănățeană, românească și ortodoxă.

Contemporanii îi respălătesc în viață înfăptuirile. Il aleg secretar al marei adunări din Blaj dela 3/15 Maiu 1848, membru în comitetul național și membru în cel dintâi comitet organizator al „Astrei“, după ce pune la 1850 piatra fundamentală a marelui gimnaziu românesc și ortodox din Brașov. Il trimite în delegațiuni la Viena și la Budapesta, îl ridică deputat „regalist“ al Dietei ardelene și al Senatului imperial, iar după săvârșirea în Domnul a lui Andrei Șaguna, Congresul național bisericesc îl alege, la 1874, mitropolit al Ardealului și Banatului. Impăratul, care cu o decadă în urmă

ii dăduse agrementul pentru păstorirea Banatului, acum îi refuză confirmarea.

Iar posteritatea recunoscătoare, slujind și ea la altarul ideii bănățene și încadrată în F. O. R.-ul nădejdelor noastre confesionale, îi răsplătește viața neprihănită și truda-i creatoare de epocă în istoria națională și bisericească a neamului, prin acest monument, lucrat de măestrul dreptcredincios Ion Dimitriu-Bârlad, și prin prezența la acest praznic comemorativ a Înalt Prea Sfinției Sale părintelui mitropolit Nicolae, a Prea Sfințiilor ierarhi, a d-lui ministru al culturii naționale Dr. C. Angelescu, fost prim-minstru al țării, a făuritorului unității bisericești din România întregită, d-l ministru al cultelor Alexandru Lapedatu, președintele Academiei române, și a iluștrilor fruntași ai neamului, cărora le exprim caldă recunoștință a F. O. R.-ului nostru eparhial.

Profilul său de domitoare autoritate se proiectează astăzi iarăși în majestoasă porfiră de prinț al altarului, exact în același loc, de unde acum 70 de ani a pornit cu alaiu domnesc să urce tronul vlădicesc al Banatului, umbrit în cursul veacurilor de multă și grea obidă.

Ca și generației sale, săvârșită în muce-nicia viziunii statului național întregit, el ne impune și nouă un înalt comandament moral de integrare în disciplina unei noi ordine spirituale, ce diferă de cea postbelică, și care se bazează pe munca constructivă, pe disciplina socială, pe cultul tradițiilor naționale și bisericești, pe sănătatea morală a societății românești, pe încrederea în destinul și vigoarea neamului și mai pe sus de toate pe spiritualitatea creștină ortodoxă.

Cu energie, cu îndrăzneală în cele bine chibzuite, cu elan, cu simțul realității, al muncii și al disciplinei și cu toată puterea de jertfă, încalzită sufletește la lumina doctrinei naționale și crescută din necesitățile spirituale ale imperativului zilei de astăzi, generația noastră, generația de permanente sacrificii, declară în fața țării în această zi de mare praznic, că îi va cinști și îi va urma viața-i pilduitoare și superbe-i învățăminte, ce temeliuiesc testamentul său național și eclesiastic, lăsat moștenire clerului și poporului din Ardeal și Banat, dar și României întregite, pe care și el o întrezărea în cea dintâi a sa carte pastorală, exclamând cu prorocul David: „Doamne, cât este de mare mulțimea bunătății tale, care o ai ascuns celor ce se tem de tine și care o ai făcut celor ce nădăjduesc spre tine...” (Ps. 30 v. 20.)

Mărimea vlădiciei Ioan Popasu nu scade cu anii. Dimpotriwa aureola amintirii sale se intensifică. Căci el a fost un om, care a dominat oameni și a stăpânit o epocă. Acestui om i-am ridicat monument aere perenius.

Ierarhi, dregători ai țării, cler și popor dreptcredincios, închinați-vă lui!

La cuvântul Dr. Ioan Matei, secretarul general al F. O. R.-ului, rostind, în numele asociației, următoarea cuvântare.

„Frăția ortodoxă română“, răsărită și din grija pentru cultul sfânt al eroilor credinței strămoșești, este fericită să se plece astăzi cu firească emoțiune, în fața acestui monument al vrednicului de pomenire episcop Ioan Popasu. Căci prin toată viața lui de jertfă el este una din acele figuri de mari proporții etice, cari făuresc istoria unui neam și-l îndrumă cu intuiție strălucită pe culmile gloriilor eterne. Unind într'o sinteză admirabilă talent și cultură, frumusețe fizică și puritate morală, pasiunea creației și iubirea de oameni, Ioan Popasu a fost o expresie robustă a sufletului românesc, ce nu-și găsește paralela desigur mult retușată — decât într'o apropiere duioasă de mitropolitul Andrei Șaguna. Și fapt minunat: un destin mai presus de înțelegerea noastră, voi, ca amândoi acești arhierii să se nască exact în aceeași zi, prevestind parcă printr'o coincidență atât de elocventă, colaborarea viitoare, strânsă și bine-cuvântată, ce se stabilește între ei.

Făcând studii eminente, Șaguna la Miskolc, Budapesta și Carloviț, iar Popasu la Brașov, Cluj și Viena, ei îmbrățișară cu entusiasm apostolatul preoției, întâlnindu-se ca vrednici concurenți la alegerea de episcop din Turda, ca a doua zi să-i aproprie una din acele prietenii, desăvârșite, pe care nici moartea n'a putut-o înfrânge. Popasu devine cel dintâi și cel mai de seamă împreună lucrător a lui Șaguna, în toate luptele gigantice ce trebui să le ducă timp de un sfert de veac pentru desrobirea bisericească și națională a românilor de dincoace de Carpați.

La Brașov unde era protopop, Ioan Popasu ajunsesse un îndrumător iubit și ascultat, datorită prestanței sale intelectuale și caracterului său de granit, naționalismul înflăcărat și elocinței sale extraordinare, cari vrăjeau inimile tuturora, animându-i la cele mai frumoase acțiuni culturale și bisericești. Ele au culminat în fapla istorică a întemeerii liceului ortodox din anul 1850, merit să fie în cursul vremii, mândria fără pereche a neamului nostru de pe

plaiurile ardelene și bănățene. În tot cuprinsut provinciilor subjurate n'a fost un altar mai curat al năzuințelor spre cultură și un izvor mai sfânt al idealurilor de unitate națională, decât această splendidă ctitorie a lui Ioan Popasu.

Văpăile ei nestinse au fost purtate de protopopul brașovan cu aceeași ardoare în celebra adunare de pe Câmpia Libertății dela Blaj, unde el fusese secretar, ca în numeroasele misiuni la Viena pentru cauzele națiunii, ca apoi să le treacă, tot atât de vii și fascinante, în eparhia Caransebeșului, unde prevederea nemuritorului Șaguna îl trimite ca cel dintâi episcop al Banatului eliberat din iobăgia sârbească. Destoinic și optimist, el desășură aici o activitate vastă și novatoare, pe urma căreia se iviră, una după alta, toate creațiunile esențiale, cerute de-o viață bisericească deplină și ordonată.

Astfel, în cei 14 ani de cărmuire luminată, episcopul Ioan Popasu izbuti să devie neamului său și ortodoxiei a doua ctitorie, care la cealaltă extremitate a mitropoliei noastre, să înfrunte cu bărbăție vijelia vremurilor grele și asalturile dușmanilor cutropitori. Nu-i mirare deci, că bănățenii cari l'au înțeles și l'au urmat cu devotament în toate silințele lui eroice, să-l învâluie cu dragoste nemărginită, socotindu-l cu drept cuvânt restauratorul neîntrecut al episcopiei lor naționale. Iar astăzi în împrejurări schimbate, sub cerul senin al României întregite, ei fac supremul gest al recunoștinței veșnicind în linii sculpturale, figura cuceritoare a acestui viguros purtător de cârjă arhierască. Inaugurând cel dintâi bronz episcopal la noi, prin vrednicia F. O. R-ului din această eparhie, avem certitudinea că semnalând țării și conducătorilor ei, coloanele de rezistență, pe cari trebuie să se razime toată dezvoltarea sufletească a neamului nostru. Iată concluzia reconfortantă, ce ne-o îmbie această clipă de înălțătoare prăznuire națională*.

Mai vorbesc: *Dr Dimitrie Novacescu* primarul Cansebeșului care în numele cetățenilor orașului ia monumentul în primire, *Patrichie Rămneanșu* în numele foștilor învățători confesionali și *Ion Moșoiu*, directorul liceului din Brașov, în numele școlii înființate de Ioan Popasu.*)

Terminate solemnitățile dela monument alaiul se îndreaptă spre internatul liceului Traian Doda, care se inaugurează. Noul edificiu este o clădire splendidă. Pot fi mulțumiți cei cari l-au inițiat ca și făptuitorii săi. Aminăm între inițiatori pe directorul de odinioară

Sabin Evuțian, Gheorghe Noaghea, Ioan Penția, președinții Dr Gheorghe Labonțiu, Dr Gheorghe Dragu. D-l director Matei Armaș, actualul director are marele merit că a știut realiza, cu atenție și pricepere, într'un timp foarte scurt un local de adăpost modern și confortabil. Președintele actualului comitet, Dr Cornel Corneanu, a veghiat cu grije părintească terminarea unei opere care alături de monumentul Popasu, îl învrednicește de recunoștința cetățenilor acestui oraș.

Tot drumul dintre piață și internat e gardat de popor, de steagurile „Oștii Domnului” cari se închină la cuvintele I. P. S. Sale „Domnul să vă binecuvinteze”. Elevii și elevele școlilor cari fac gard viu cu trușoarele lor nu mai conținesc cu uralele lor, așa că intervalul acesta s'a părut mai scurt de cum este.

La intrare în internat, președintele Dr Cornel Corneanu rostește următoarele.

*„Inalt Prea Sfinșile și Prea Sfinșii părinși,
Domnilor miniștri,
Doamnelor, Domnilor,*

Aici în Caransebeș, în cetatea nebiruită a credinței și a luminii bănățene, sfortările pentru slova românească au fost întotdeauna incadrate în slava biruinței. Martirii neamului au știut să direcționeze prisosul de mare preț al sufletului, martirizat în obidă, și dania materială a popoului, încercat în disciplină ostășească, în spre altarul cărții românești.

Din acest prisos au odrăslit în veacul al XVI-lea și al XVII-lea școli organizate¹⁾, cari temeliesc așezămintele de cultură și de învățatură cu caracter confesional, ce constituie realizările, binecuvântate pentru toate veacurile, ale ctiitorului renașterii naționale și culturale din Banat: episcopul Ioan Popasu.

Credeul luminos, cum îi era și sufletul, ce-l enunță în ședința din 19 Aprilie 1850 a reprezentanței bisericii sf. Nicolae din Brașov, și care constituie piatra fundamentală a liceului de acolo, că „singura garanție a tuturor drepturilor naționale sunt și vor fi bărbății națiunii române, credincioși, desăvârșiți prin școale și înzestrați cu științe solide, cari numai în școli se pot forma de către națiune, după lipsele ei”, — el îl mărturisește cu vigoare și nepotolită însuflețire și în întreg cuprinsul restauratei sale eparhii, în care credința rodește lumină, multă lumină.

* În lipsă de spațiu, aceste vorbiri vor apare complete în broșura comemorativă ce vom publica.

¹⁾ Sunt urme, că în timpul domniei lui Ioan Sighismund Acațiu Barciai a organizat o școală românească în Caransebeș.

Și școala aceasta, ce prin avântul generos al dlui ministru Dr C. Angelescu difuză de 16 ani lumină românească, în Banatul desrobit, a fost clădită pe piatra credinței, exteriorizată în „fondul școalelor naționale gr. or. române“, creiat la 1817 de protopopul cărturar Ioan Tomici (1771—1839) din darurile creștinilor ortodoxi la tasul sfințelor biserici.

Innoitorul școalei teologice și celei de dascălie hotărîse să dea Banatului, cum a dat Ardealului, și un liceu ortodox, ce urma să odrăslească din acest „fond național gr. or. român“. Trudnicele lui năzuințe, sfințite de elanul unui popor ingenunchiat, îngemănate cu cele ale generalului Traian Doda, au fost barate de puterea, ce părea atunci încă nebiruită, a stăpânitorilor milenari.

În involburarea, ce a cutremurat încă patruzeci de ani acest pământ daco-roman, se stinge și vlădica, se stinge și generalul și toți cei cari credeau într'ânșii.

De după munții suferințelor nesfârșite se proiectează târziu de tot, la 1907, pe marea lacrimilor noastre sfărâmate... liceul. Dar nu liceul ortodox al lui Popasu și nici cel național al lui Doda. E gimnaziul uzurpător de neam și sfidător de lege al... contelui Apponyi și al baronului Barkóczy.

Dumnezeu a voit să înfig peste 12 ani, la 1 Iunie 1919, pe catapeteazma acestei școli drapelul României mari, sfințit de cei trei vlădici întregitori ai moștenirii lui Popasu: Miron, Filaret și Iosif. Și tot el îmi hărăzește suprema bucurie terestră, să predau astăzi făuritorilor din viitor ai conștiinței naționale și ortodoxe din Banat, acest monumental internat, ridicat — ca și odinioară în epoca lui Ioan Tomici — din tasul înflorit cu daniile românești, adunate de Comitetul școlar, de cei patru directori și profesori ai liceului și proptit cu sufletul de aur al ziditorului școalei bănățene desrobite, mecenatele Dr C. Angelescu.

Acest internat întregește liceul fericiților precursori ai glorioasei epopei din istoria culturală a Banatului.

Prea Sfințiți părinți, binecuvântați intrarea!

Doamnelor, Domnilor,

Comitetul școlar al liceului „Traian Doda“ și prin el obștea acestor meleaguri exprimă recunoscătoarele sale mulțumiri înalt Prea Sfințitului mitropolit Nicolae, Prea Sfințitelor episcopi, dlor miniștri, al instrucțiunii Dr C. Angelescu, al cultelor Alexandru Lapedatu, dlui inspector general-arhitect Nic. Stănescu și arhi-

tectilor E. Precop și H. Fincz, și tuturor cari ați binevoit să osteniți astăzi între noi și să împărțiți cu noi bucuria acestui mare praznic românesc și bănățean, pe care îl închinăm Majestății Sale Regelui CAROL al II-lea, Regele culturii naționale.

Trăiască Regele!

Înalt Prea Sfințitul stropește și binecuvintează intrările și eșirile acestei școale.

Urmează apoi cuvântul directorului liceului Matei Armaș.

„Domnule Ministru,

Abia a trecut un an de când în prezența Excelenței Voastre domnule Ministru și a Prea fericitului episcop, Grigorie al Aradului s'a pus piatra fundamentală a acestui internat și iată că azi ne găsim sub acoperișul acestui mare edificiu, aducând mulțumire atotputernicului Dumnezeu, că ne-a învrednicit a desăvârși această operă la care ne-am angajat.

Cu această ocaziune să-mi fie permis să aduc mulțumirile noastre, Excelenței Voastre, tutorelui școalelor și părintelui dascălimei române, care a înțeles și înțelege rostul și porunca vremii, cât și rolul educativ al școalei românești pentru poporul nostru, și care nu pierde nici o clipă din obositoarea-i activitate, de a ridica școala și cultura românească la cel mai înalt și binemeritat pedestal din această țară, ajuns altădată până la umilire și îngenunchiere.

Domnule Ministru, vi-ați unit pe veți ființa și numele Excelenței Voastre, cu existența liceului nostru și cu numele patronului său gen. „Traian Doda“, care a murit cu dorul în suflet de-a ridica „un gimnaziu superior“ românesc în acest oraș.

V'ați unit pe veți numele cu acela al reînființatorului unității noastre militare grănicerești din această fostă graniță de odinioară al Bat. 2 Grăniceresc de gardă regală reînființat de M. S. Regele CAROL al II-lea, care în calitate de Rege al culturii, prin directa supraveghiere a Excelenței Voastre ne va avea și pe noi sub oblăduirea Sa.

Credem, domnule Ministru, că aceste două instituții: Bat. 2 Grăniceresc de gardă regală și liceul internat al grănicerilor din vechea graniță de odinioară, vor fi cele două instituții care vor promova interesele neamului românesc din acest ținut și printr'ânsele a întregii țări, căreia suntem datori să-i procurăm generații

echilibrate, cu o cultură sănătoasă, adaptată nevoilor și aspirațiilor noastre.

În această nădejde și cu o sinceră mulțumire, ce trebuie să exprim comitetului școlar și mai presus de toate, președintelui acestui comitet, Dr. Cornel Corneanu, primesc sub scutul și îngrijirea școlii acest internat a cărui existență a fost o necesitate imperioasă pentru educația creștinească și cetățenească, ce școala dorește să facă elevilor săi.

Am întâmpinat multe greutăți, Domnule Ministru, chiar și din partea aceluia, care trebuia mai mult să ne încurajeze în activitatea noastră pentru această veche graniță, dar am persistat în munca noastră cinstită, încurajată de altfel de toți bunii Români, dar mai ales de acela, care primul a pus bazele fondului unui internat al liceului nostru în calitate de director, d-l Sabin Evuțian azi inspector general, căruia și de aci țin să-i exprim sincere mulțumiri și lucrarea s'a terminat așa dupăcum binevoiați a o vedea sub conducerea d-lui Stănescu, căruia îi exprimăm asemenea sincere mulțumiri, iar de azi înainte, internatul acesta alături de liceul zidit tot din banii Românilor grăniceri, măreț își va proiecta luminile sale asupra generațiilor viitoare.

• Dea Dumnezeu, ca creșterea ce se va da elevilor acestui internat să fie tot așa de curată cinstită și frumoasă, dupăcum curat și românesc a fost gândul și ideea zidirii acestui internat. Contemplat de altfel și de comitetele anterioare, în frunte cu președinții și directorii acestui liceu. Iar cerul să-și reverse binecuvântarea sa peste lucrările ce am săvârșit în această istorică zi a ortodoxismului și a culturii românești din vechea cetate a lui Doda! pentru ca mâne, când țara va avea nevoie de inimi tari și caractere, să poată să găsească în fiecare cetățean al ei, demn urmaș al aceluia care și-au dat sufletul pentru tot ce a fost românesc și creștinesc!

Acestor vorbiri le răspunde, cu însuflețire, însuș ministrul școlilor. Cu multă plăcere trebuie să remarcăm accentul pe care actualul ministru al școlilor l-a dat educației în spirit moral și religios. „Aici în umbra catedrelor, a monumentului Popasu, aici religiozitatea a dat cele mai frumoase rezultate. Căci numai unde este religiozitate este și moralitate...” În-suflețirea nemărginită a ministrului a cucerit fulgerător pe toți, culminând în declarația că pune la dispoziția comitetului școlar încă 500.000 pentru lărgirea internatului...

Cu acestea inaugurarea internatului se termină. Alaiul de preoți se îndreaptă spre reșe-

dință, iar intelectualii spre sala „Luna” unde se deschide Congresul Frăției ortodoxe române.

Despre acest congres, cel al asociației Andrei Șaguna ca și despre serbările de Luni vom scrie în numărul viitor.

Săptămâna.

„În momentul stăbirii rezistenței românești, când Românii erau presați între cele două forțe: sărăcia și opresiunea, ei au ales credința ortodoxă, preferându-o materialismului apusean”.

Dr. M. Manoilescu.

Săptămâna este dominată de suflul marelui praznic al ortodoxiei românești din 6 Oct., gustat în Caransebeș, în vechea cetate de rezistență națională și ortodoxă. Cele două congrese: F. O. R-ul și asociația clerului „Andrei Șaguna” au fost minunate prilejuri în verificarea realității românești.

Dr. Dr. Cornel Corneanu la inaugurarea muzeului eparhial îmi spunea marele adevăr: „la vremuri excepționale, ortodoxia românească răspunde cu manifestațiuni excepționale. Insuși episcopul Ioan Popasu fiind o rară excepție a răspuns excepțional misiunii sale. Iar gândul nostru de a ridica astăzi la 70 ani și nu la 75 sau 100 ani, bustul lui Popasu spontan urmat de praznicul ce-l gustăm, răspunde unei stări excepționale”.

Trăim noi vremuri excepționale? Da, le trăim în toată intensitatea lor.

Abstragând dela ultimile cărți apărute din tiparnițele apusului și orientului, simți în viața mărunță de modest slujitor al ortodoxiei naționale, că lumea este în plină fermentație, ocazionată de germenul distructiv al materialismului. Ziarele cari în unica lor publicitate — cea mai sinceră și neprefăcută oglindă, a opiniei societății — se frământă asupra problemelor financiare-economice. Se preocupă de știrile modificării așezămintelor celor mai organice în State. În fine o uriașă bătălie asupra formulei „confort social” formulă de esență marxistă, materialistă, înghițând se pare idealismul ortodoxiei.

Luăți-l pe Emil Ludwig în „Fiul omului”, luați-l pe Leon Bourget în „Solidaritate” luați-l pe Iellinek în „Ființa activă a Statului”, aprofundați ordonanțele lui Atatürk asupra costumelor preoțești, cugetați asupra războiului crâncen la care asistăm și în fine la toate revistele de „specialitate” — pentru că „specialitatea” de azi e de natură pur materialistă — și vă veți convinge că, da! preocuparea ocazionată de

manifestațiunile cotidiene, colective și individuale are caracterul *materialist*.

În asemenea vremuri excepționale praznicul ortodoxiei săvârșit în Caransebeș, este pentru toți un moment de răsufflare.

* * *

Vremurile — încontestabil excepționale — au prilejuit — prin contribuția iubitorilor de Neam și Lege organizatori ai acestei manifestațiuni — un imens reviriment spiritual.

Sfințirea monumentului uriașei figuri național-bisericești a fericitului episcop Ioan Popasu, a fost nucleul praznicului, în jurul căruia s'au dezvoltat atât de minunat, manifestările F. O. R-ului și a clerului. Prezența Înalț Prea Sfințitului Mitropolit Nicolae și a Prea Sfințitului Andrei al Orăzii ca oaspeți ai Prea Sfințitului Vasile. Prezența distinșilor purtători ai destinului național ca D-nii Miniștrii: Dr. C. Angelescu și Lăpădatu; marii cugetători și iubitori de lege strămoșească. D-nii: Oct. Goga, M. Manoilescu, Sextil Pușcariu, Dr. I. Matei, On. Ghibu, St. Paulian și tuturor celorlalți buni bisericiani, veniți aici pentru sfințirea monumentului și a congreselor, au fost cununa splendidă pusă la treptele Altarului.

Amestecul atâtor slujitori ai Domnului, cu mulțimea intelectualilor mireni totdeauna în frunte cu cei trei înalți ierarhi, atmosfera de comuniune creștină, sublimele slujbe dumnezești și mărturisiri, au avut puterea a demonstra, că „realitatea românească, văzută — hai să-i spunem, trăită — individual și colectiv, nu este tocmai cea scrisă în cărțile marxiste și în paginile ziarelor, ci poate să fie altfel, așa cum o dictează ființa noastră etnică și etică.

Cei ce au ascultat conferința Dlui prof. Mihai Manoilescu despre „Ortodoxie și ideea națională“, ținută în cadrul acestui praznic, s'au putut ușor convinge dintr'o expunere științifică, că ortodoxia prin definiție este: bunătate, îngăduință și iubire. Exact virtuțile creștine. Caracterizarea ortodoxiei și a catolicismului, a fost foarte interesant făcută de conferențiar. „Catolicii, sunt niște copii, rămași de mamă și crescuți de tată. Ei sunt acoperiți de iubirea paternă, dar și de multă severitate. Ortodocșii sunt copii crescuți numai de mamă. Zburdalnici, îngăduindu-și multe greșeli, știind că mama iubitoare cu multă bunătate totdeauna este îngăduitoare și iertătoare. Ortodoxia este credința care nu tiranizează.

Analiza ortodoxiei, este exact analiza românismului. Românul este independent, îngădu-

indu-și de multe ori libertăți prea mari, convins fiind, că toate îi vor fi bune până în sfârșit. Instinctul lui că nu va fi lăsat să piară, este însași credința lui ortodoxă.

În caracterul individualist și prea liber al Românului ortodox și din consecințele acestei libertăți de acțiuni se trag concluziile atât de pesimiste, că trăim și respective ortodoxia noastră națională trăește vremuri de grea încercare, vremuri excepționale și de slăbire a rezistenței. Dar judecând după definiția ortodoxiei, ne putem convinge că astăzi românismul nu umblă pe drumul dictat de ființa sa etică și etnică, ci pășește pe o cale falsă.

Calea cea adevărată de urmat numai Biserica ortodoxă o poate arăta. Aceasta a fost într'un glas adevărită la praznicul nostru. În discutarea atâtor probleme de cea mai pură esență național ortodoxă la congresul F. O. R-ului, s'au desgroat glorioasele contribuții a Bisericii și slujitorilor în toate clipele vieții naționale și s'a documentat de către cele mai alese personalități ale mitropoliei noastre, că numai practica credinței ortodoxe poate corecta linia falsă a românismului, ce ne-a pus în forța atâtor probleme de o gravitate excepțională.

Aportul uriaș ce l-a adus ortodoxia la susținerea rezistenței românești în teritoriile subjurate, atât de savant demonstrat de Înalț Prea Sfințitul Mitropolit, de Prea Sfințitii Vasile și Andrei; de toți oratorii mireni și de un străin de Mitropolia noastră — au determinat pe Dl. Ministru Dr. C. Angelescu să declare la sfințirea internatului în fața celor de mai sus, că „școlilor românești din Țară, le va imprima pecetea caracterului fostelor noastre școli ortodoxe din Transilvania, cari la umbra sfintei Biserici au fost pavăza cea mai bună a apărării ființei noastre naționale“.

Nu se poate aduce un mai mare prinos de recunoștință ortodoxiei noastre și fericitului ierarh Ioan Popasu, decât această declarație făcută de un mare bărbat al școlii românești, tocmai în vremea când i-se reproșa că înstrăinează școala de biserică.

Ortodoxia noastră a învins unul din momentele grele ce i-se puseseră în cale. Chiar și numai cu atât praznicul nostru și-a îndeplinit un mare rol.

„În momentele de slăbire a rezistenței românești — credința în idealul ortodox“ a fost mântuirea noastră. Și acum și totdeauna, practica intensă sinceră și solidară a ortodoxiei ne va mântui.

O colaborare necesară.

Strălucitul și luminatul praznic al ortodoxiei din Ardeal și Banat s'a încheiat. Caransebeșul, această veche reședință arhierască, păstrătoare de tradiții frumoase românești și creștinești, a avut deosebita fericire, de a fi locul de desfășurare al acestui luminat, mare și mult promișător praznic. Luminat a fost praznicul nostru, pentru că tot sufletul care a luat parte, s'a luminat cu lumina cunoșterii originii noastre, a însușirilor superioare ale rasei noastre ca popor și ca religioasă ortodoxă, și luminat a fost prin fastul deosebit pe care l-a luat. Mare a fost praznicul nostru prin numărul impozant de membrii cari au luat parte la el și prin importanța mare a problemelor cari s'au discutat cu competență, desinteresat și în același timp academic. În fine, mult promișător a fost și este, pentru rezultatele binefăcătoare ce le așteptăm dela acest praznic, atât pentru biserica noastră dreptmăritoare, cât și pentru clerul oropsit al acestei biserici. Iată prisma prin care trebuie să judecăm marile serbări religioase dela Caransebeș.

Este poate pentru prima dată în istoria Românilor ortodoxi din Ardeal și Banat, când serbări ca: sfințirea monumentului marelui episcop Ioan Popasu — care este un simbol pentru noi — coincid în același loc și timp cu o sfințire de internat, congresul laicilor ortodoxi grupați în asociația „F. O. R.“, congresul „Asociației Clerului Andrei Șaguna“, o conferință religioasă de toată frumusețea, sfințirea crucii fericitului arhieru Filaret Musta și inaugurarea muzeului eparhial. Acesta a fost Caransebeșul în zilele de 5—7 Octomvrie a. c. Pe de o parte, închinare la memoria marilor dispăruți, iar pe de altă parte, punerea umăr la umăr a tuturor forțelor ortodoxe, pentru repunerea bisericii ortodoxe române în drepturile sale, pe cari are dreptul să le ceară dela cei cari nu prea vreau să audă de aceasta, dar cari siliți de împrejurări vor fi siliți să-i recunoască în cele din urmă bisericii drepturile sale incontestabile.

Congresul „Asociației Clerului Andrei Șaguna“ printre alții, a fost salutat și de inimosul președinte al Asociației profesorilor secundari din Caransebeș, d-l profesor F. Pop, care promite bisericii și slujitorilor ei, tot sprijinul profesorilor secundari. Aceasta este colaborarea necesară, din care am făcut chiar titlul acestui articol. *Colaborarea dintre biserică și școala de toate gradele.* Căci, biserica și școala sunt două instituții, pe cari — alături de armată și justiție — se sprijinește întregul aparat de stat. Legăturii

indisolubile și conlucrării armonioase dintre biserică și școală putem noi Români din Banat și Ardeal, să mulțumim unitatea de limbă și chiar păstrarea graiului românesc, și menținerea trează în conștiința poporului a ideii de națiune română și creștină în același timp.

Biserica și școala au fost în vechea Transilvanie izvorul nesecat al învățăturilor românești și creștinești, din care adăpându-se fiecare bun român și bun creștin, s'a răcorit de necazul asupririi străine și a luat puteri noi, pentru a lupta în contra asupritorilor și a rupe cătușele robiei, spre a ajunge într-o țară mai fericită, în țara aspirațiilor Românilor, în România-Mare. Și dacă visul milenar ni-s'a împlinit, aceasta putem s'o mulțumim în cea mai mare măsură bisericii și școlii, cari prin slujitorii lor — preoții și învățătorii — au știut să crească generațiile de Români în așa fel, ca să lupte pentru realizarea acelui vis. Biserica și școala au fost în vechiul Banat și Ardeal, în fruntea tuturor acțiunilor mântuitoare de neam.

Dacă acesta a fost raportul dintre biserică și școală înainte de unirea tuturor Românilor, se impune în mod necesar întrebarea care este situația azi?

Fără a examina prea mult lucrurile, răspunsul este simplu dar dureros. Biserica și școala se înstrăinează una de alta, se răcesc raporturile dintre ele. Par'că în România-Mare de azi n'am mai avea nevoie de oameni crescuți în frica lui Dumnezeu, de către biserică? Numai instrucția școlară, complectată cu educația religioasă-morală, ne poate da cetățeanul de care are nevoie țara, ca să progreseze și să se pună pe temelii solide în „fruntea ginților“. Pe drumul pornit, prin înmagazinarea de cunoștințe, fără a forma caractere, țara se aseamănă omului, care și-a zidit o casă frumoasă pe fundament de nisip. Așa este și cu temelii țării. Ne trebuie un fundament de religiozitate și moralitate, pe care să se zidească edificiul cunoștințelor de carte. Primul îl dă biserica, iar pe cel de al doilea, școala.

După aceste mărețe serbări din Caransebeș și după cuvântările ce s'au rostit acolo, o problemă ce trebuie rezolvită este crearea legăturii tari și active dintre biserică și școală. Aceasta și pentru motivul că la noi, pe lângă criza materială, bântue mai cu furie criza morală. Pentru înlăturarea crizei morale, se impune readucerea bisericii și a școlii la conlucrarea armonioasă și activă de odinioară, pentru formarea viitorilor cetățeni ai țării: luminați, corecți și cinstiți.

Căci, dacă pe temelia conlucrării dintre biserică și școală s'a ridicat România-Mare, consolidarea acestei țări n'o putem aștepta decât tot prin biserică și școală.

Liviu Surlașiu paroh, Jebel.

ȘTIRI

Hirotoniri. Prea Sfințitul episcop diecezan a săvârșit săptămâna aceasta următoarele hirotoniri de preoți: *Traian Lazăr* catihet la școala normală de fete Logoj, *Moise Ghilezan* pentru parohia Ghilad și *Marcu Bănescu* pentru postul de capelan din Armeniș.

Convocarea congresului național-bisericesc. Amăsurat legii de organizare bisericească congresul național bisericesc a fost convocat pe ziua de 14 Octombrie a. c. în București. Acest congres (întrunit în colegiu electoral cu membrii adunării eparhiale din Arad) vor proceda la alegerea episcopului de Arad.

Prorogarea deschiderii Parlamentului. Parlamentul român nu se va deschide la 15 Octombrie, așa cum prevede constituția țării, ci la o lună mai târziu, adică la 15 Noembrie a. c.

Preotul Victor Popoviciu din Satul-nou a realizat 1000 dinari pe seama monumentului I. Popasu și nu 1000 lei cum s'a publicat din eroare. Cu bucurie facem această rectificare.

Pentru locul de închinare „Piatra Scrisă“ a donat d-na Maria Moaca suma de 100 Lei, care s'a predat destinației cu mulțumită.

Război între Italia și Abisinia. Neținând seama de nici una din soluțiile propuse de Liga Națiunilor pentru aplanarea conflictului italo-abisinian, Italia a intrat în război cu abisinienii. E puțin probabil cu acest război să nu atragă și alte țări în foc.

Anunț. Cu începere dela 1 Noembrie a. c. se dă în chirie locuința din casa „fondului Trapșa“, situată în str. Dr Ioan Sârbu din loc, constatătoare din 2 camere, antreu, bucătărie și dependințele aparținătoare.

Ofertele închise și timbrate sunt a se înainta Consiliului eparhial până în 23 Octombrie a. c. inclusiv.

Consiliul eparhial

Brâne preoțești

dela cele mai renumite fabrici și cu prețuri convenabile de vânzare la Librăria diecezană.

CONCURS.

Pe baza ordinului Venerabilului Consiliu Eparhial Nr. 4494 B ex 1935, se publică concurs pentru postul de capelan, cu drept de succesiune, pe lângă preotul George Vior din parohia de clasa II-a din Jdioara, protopresbiteratul Logojuului, cu termen de recurgere de 30 zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană“, cu următoarele

Emolumente :

1. Circa 15 jug. din sesiunea parohială din locul numit „Ceret“ și „Gomilă“.

2. $\frac{1}{3}$ din toate venitele stolare.

3. $\frac{1}{3}$ din birul parohial.

4. De locuință se va îngriji alesul capelan.

Recurenții la acest post, având încuviințarea P. S. S. episcopului diecezan, își vor înainta cererile de concurs prin Prea On. Oficiu protopresbiteral din Logoj, consiliului parohial din Jdioara.

Recurenții sunt poștiți a se prezenta în vre-o Duminică sau sârbătoare în sf. biserică din Jdioara spre a-și arăta dexteritatea în cântare și oratorie.

Jdioara din ședința consiliului parohial ținută la 7 Iulie 1935.

Preot **Silviu Secoșan**

președinte.

Lazăr Daminescu

notar.

1-3

În înțelegere cu oficiul protopresbiteral al Logojuului.
Dr *Aurel Mihaescu* administrator protopresbiteral.

Obiecte bisericesti dela cele mai renumite fabrici, se află de vânzare la Librăria Diecezană.

Licitațiune minuendă.

Pe baza încuviințării Venerabilului Consiliu Eparhial din Caransebeș, Nr. 4100 E ex 1935 se escrie licitațiune minuendă pentru lucrările de construite a 19 mtr. grilaj gard de fier la biserica ort. rom. din comuna Berliște, care se va ține la **20 Oct. 1935 la ora 3 p. m.** în școala primară.

Prețul de exclamare al lucrărilor este de Lei 16.000. Reflectanții vor avea să depună un vadiu de 10% ori în bani gata ori în hârtii de valoare.

Condițiunile speciale, planul și devizul se pot vedea în fiecare zi la oficiul parohial.

Spese de drum și alte cheltueli nu se acordă.

Spesele contractului și taxarea lui privesc pe întreprinzător.

Consiliul parohial își rezervă dreptul de a preda lucrările aceluia întreprinzător în care va avea mai multă încredere, fără considerare la rezultatul licitației.

Contractul devine obligator pentru întreprinzător imediat după semnare, iar pentru comuna bisericească numai după aprobarea lui din partea Ven. Cons. eparhial.

Berliște la 25 August 1935.

Petru Danescu

președinte.

Pavel Munteanu

notar.

FABRICA (ATELIER) DE LUMINI

A EPARHIEI CARANSEBESULUI

In fabrica (atelier) de lumini, înființată de Consistoriul nostru eparhial, se află de vânzare lumini de ceară curată, în diferite mărimi și grosimi. Recomandăm credincioșilor noștri, ca să-și procure dela această fabrică luminele de ceară curată trebuincioase la diferitele acte religioase: cununii, prasnice, pomene, cazuri de moarte, părăstase, după cum se și cere aceasta de tradiția și cultul bisericii noastre dreptmăritoare.

Luminele se pot procura direct sau dela și prin epitropiile parohiale la

Librăria Diecezană Caransebeș
cu grosul și cu bucata.

Tipografia și Librăria Diecezană

Caransebeș

Execută tot soiul de lucrări tipografice în cel mai scurt timp pe lângă prețuri convenabile. Are un mare depozit de hârtie.

Este bogat înzestrată și bine-asortată cu tot felul de cărți școlare, literare, și științifice, requisite școlare și de birou.

Legătorie proprie.

